GAZETA KRAKOWSKA

Nro 25.

Z KRAKOWA DNIA 26. MARCA 1817 Roku WE SZRODĘ.

Z Peterzburga d. 16 Lutego d. k.

Dnia 1 b. m. umarł w Moskwie, Hrabia Musesin Puszkin, rzeczywisty tayny Radca, znany z gorliwości w nauce historyi i starożytności Rossyyskich.

Ruski Inwalid zawiera: "Jey Cesarzewiczowska Mość Wielka Xiężna Anna Pawłowna, przesyłaiąc za ieden exemplarz tey gazety 1000 rubli, dowodzi, iż w wspaniałem iey sercu odległość mieysca nie potrafi zatrzeć pamięci obrońców iey oyczyzny, których los tylekroć iey dobroczynna wspierała ręka.,,

Tenże Ruski Inwalid umieściwszy Rzut Oka na Peterzburg (obacz przeszłą gazetę Krakowską) przytacza ieszcze z Autora Fraszek co następuie:

"Gdyby choć na iednę chwilę pozwolono mi było władać laską wróżki Morgany, piękną bym sobie zrobił zabawę, a to takim sposobem: w piękny dzień wiosny albo lata porwawszy człowieka z nayoświeceńszego w Europie kraiu, znanego z dowcipu, sławnego badacza piękności przyrodzenia i sztuki, któryby wiele czytał, wiele zwiedzał kraiów, a to wszystko udoskonalił ieszcze długiem rozmyślaniem, i wytrawionem doświadczeniem, przeniosłbym go nagle z zawiązanemi oczyma do Peterzburga.

Tak przeniesionego prowadzi autor naprzód do Bursy kupieckiey, do letniego Ogrodu, na Wyspę Kamienną, na Wyspę Krzyża, na Bulwar przy Admiralicyi, na Newską Perspektywę, na Sienny Rynek. "Z warunkiem (mówi daley autor) abym ukazawszy mu każde z tych mieysc poiedynczo, mógł zawiązać znowu oczy tak, iżby prowadzony przezemnie niewidział, że te wszystkie przedmioty są razem w iednem mieście. Za każdem ukazaniem nowego przedmiotu, spytałbym się gdzie iesteś? W tenczas znayduiąc się przy Bursie, i widząc Newę okrytą kupieckiemi okrętami, rozumiałby się bydź przeniesionym do portu, gdzie handel do naywyższego doprowadzony iest stopnia; w ogrodzie letniem spotykaiąc nasze piękne kobiety, zachwycaiące blaskiem urody i stroiu, myślałby, że iest na dworze wspaniałym, gdzie potęga i piękność razem zasiadły na tronie. Na wyspie Krestowskiey

widząc za każdym krokiem rzemieślników, po większey części Niemców, wniosłby, że iest na iarmarku w Niemczech. Żywa zieloność ogrodów, tam i owdzie porozrzucane małe, lecz dziwney piękności domki, ustroione, a prawie obrosłe kwiatami, wznoszący się nad przezroczystą rozdzielaiącą się na dwa koryta Newą, pałac letniego mieszkania Cesarza Jegomości na Kamiennym Ostrowiu, nowego podziwienia stałyby mu się przyczyną, i niewątpiłby, że się znayduie pod rozkosznem Włoskiem Niebem. Na Bulwarze przy Admiralicyi słyszy mowę i widzi ubiory wszystkich prawie mieszkańców świata, i gdyby nie okazały pałac, którego wielkość i wspaniałość zwraca zaraz uwagę, i nie dozwala wątpić, że iest w stolicy wielkiego Monarchy, mniemałby, iż go przeniesiono do nayhandlownieyszego na świecie miasta. Ukazać mu potem ulicę Newski Prospekt, przepych gmachów, za każdym krokiem nieocenione bogactwa, nadto szerokość niezmierną, i bezprzykładną długość tey ulicy, rozumiałby, że iuż w piątem znayduie się mieście. Nakoniec, po tych wszystkich czaruiącey piękności sztuki i przyrodzenia przedmiotach, ukazać mu Sienny Rynek, gdzie nieuyrzy iak chłopow tuteyszych i Finlandczyków, a nowe coraz widoki, nowe w nim wzbudzą podziwienie.,,

Z Londynu d. 7 Marca.

Onegday przyiął Xże Rejent Biskupa Londyńskiego z deputacyią 50 osób od Duchowieństwa miast Londynu i Westminsteru, która podała mu adress powinszowania z powodu uszłego niebezpieczeństwa w d. 28 Stycznia. Przyiął łaskawie ten adress i deputacyią do ucałowania ręki przypuścił. Po tey deputacyi wprowadzona została druga, w takimże celu od trzech wyznań Dissidentami zwanych. Wczoray były w Carltonhouse wielkie pokoie. Rejent dał młodemu Xciu Marlborough niebieską wstęgę po zmarłym iego oycu.

Niektóre gazety, a nawet Goniec, zawieraią co następuie: — Pułkownik St. Leger odebrał przed kilku dniami list od Xiężny Wallii z Włoch (małżonki Rejenta) w którym donosi mu, iż myśli nie długo do Anglii powrócić, i zaleca mu, aby przygotował dla niey pokoie w Kensington. P. Ironimus, który od kilku tygodni bawił w Londynie, poiechał zatem d. 4 do Paryża, dla oczekiwania tam na tę Xiężną, a potem towarzyszenia iey do Anglii. (Z Włoch zas piszą, iż ta Xiężna zamyśla z wielu uczonemi przedsięwziąć wielką podróż do Persyi, zabawić długi czas w Ispahanie, itd)

Xże Orleanu iest tu w przyszłym tygodniu napowrót z Paryża oczekiwany. Prywatne listy z Paryża donoszą, że ten Xże zamyśla większą część odzyskanych we Francyi dóbr swoich obrócić na zaspokoienie długów oyca swoiego, a sam osiąść ma z swoią rodziną w wiosce o 20 mil od Paryża.

Wszyscy officerowie Angielscy, którzy służą w woysku Portugalskiem i na urlopach byli, odebrali rozkaz wrócenia do swoich korpusów. Listy z Lizbony donoszą, że Marszałek Beresford opuścił to miasto i udał się na granicę.

Na posiedzeniu izby niższey parlamentu d. 4 P. Sharpe wniósł prośbę od nieiakiego Davisona, który iako Angielski kupiec osiadł od kilkunastu lat na wyspie St. Domingo, i żali się na okrutne z nim ob-

chodzenie się Naczelnika (Chrystofa Króla Haiti.) Udzielił on swoiemu przyiacielowi, Kapitanowi Reid, wiadomość, iż nie udała się wyprawa Chrystofa przeciw Petionowi. Rozgniewany o to Chrystof rozkazał stawić mu się przed gubernatorem Cap Henry; ten po przyznaniu się do winy, kazał go nie tylko wtrącić do więzienia, ale kaydanami obłożyć i przyszróbować za ręce. Nago i boso zostawał przez 5 dni o dzbanku wody i cokolwiek kasztonowey mąki w tak przykrem stanie, póki mu iego ziomkowie nie wyiednali łagodnieyszego więzienia, a po 9 dniach wolności.

P. Brougham zapytał się w teyże izbie, czyli bandera osadników Hiszpańskich w południowey Ameryce uważana ieszcze iest iako buntownicza. P. Vansittart odpowiedział: Co do aktu żeglugi, nie iest; ale co do względu politycznego nie może powiedzieć, że iest, lub nie iest. — Na zapytanie, czyli wielkanocny spoczynek parlamentu będzie dłuższy niżeli podług zwyczaiu, odpowiedział, iż nie sadzi. Na spłacenie długów Królewskich uchwalono 200,000 f. szt.

P. Baring nie należy do Amerykańskiey pożyczki i podobno nie przyydzie to do skutku.

W. Xże Rossyyski Mikołay odpłynie d. 13 b. m. z Dowru do Bruxelli.

Z powodu drogości zawiązały się przy Corbay w Irlandyi znaczne kupy rabusiów.

D. 4 zebrali się gabinetowi Ministrowie u Lorda Liwerpoola, dla naradzenia się o siedzących w Towrze zbrodniarzów stanu. Słychać, iż maią bydź po świętach Wielkanocnych sądzonemi.

Gazeta Goniec zawiera następuiące doniesienie: Ten, który obiął mieszkanie po starszym Watsonie, kazawszy przed kilku dniami tayne iego kryiówki wyprzątać, znalazł w iedney pęk 199 nowych żelaziw do pik, które zapewne tam Watson ukrył.

Niemiecki Mechanik Stirnhauser okazuie w Pikadilly dokładny wzór Angielskiego pocztowego wozu, który zrobił dla swoiego Monarchy, Króla Saskiego, chcącego w kraiach swoich zaprowadzić Angielskie wozy pocztowe.

O towarzystwie Spenceanów dowiadujemy się co następuie: Wydział zachowawczy tego towarzystwa wydał niedawno adress do całego rodzaiu ludzkiego, podaiący sposoby rozszerzenia wolności i szczęśliwości na całey ziemi. Statuty iego, które teraz są ogłoszone, zawieraią 12 artykułów: 1) Towarzystwo dzieli się na dwie sekcyie, a w ważnych przypadkach całe towarzystwo może bydź przez wydział zachowawczy zwołanem. 2) O przyięciu. Każdy wchodzący do niego musi bydź przez iednego z członków proponowany; zapłaci przy wniyściu 1 szyling, i co kwartał takąż kwotę musi do kassy towarzystwa składać. 3) Każda sekcyia miewa w tygodniu posiedzenie, na którem każdy przystoynie ubrany znaydować się może. 4) Wydział zachowawczy, składaiący się z 2 deputowanych z każdey sekcyi, iest co kwartał obierany. Znayduie się na czele całego towarzystwa i iest wykonawczą iego władzą. 6) O bibliiotece. 7) O Jeneralnych sekretarzach. 8 i 9) O prezydentach i wiceprezydentach sekcyynych, i ich obieralności. 10) O użyciu funduszów. 11) O zewnętrznych stosunkach, czyli korrespondencyi z wszystkiemi innemi towarzystwami w którymkolwiek bądź kraiu i nawet poiedynczemi osobami, ieżeli tych samych

)2(

trzymaiąc' się zasad. 12) O odmienieniu powyższych przepisów.

Z Paryża d. 7 Marca.

Król posłał Kapitana swey gwardyi, Xcia Mouchy, do Bruxelli z powinszowaniem Królewiczowi następcy tronu Niderlandskiemu urodzin pierwszego syna.

Członkom legii honorowey rozdaią teraz dyploma nowe na pargaminie z ozdobami, herbami Francuzkiemi, wizerunkiem Henryka IV i napisem: "Honor i oyczyzna.„

Król miał się dać słyszeć, iż prace członków izby Deputowanych w krótce ustaną. Ustawa względem odpowiedzialności Ministrow odłożoną bydź ma do przyszłych posiedzeń.

Gdy w Paryżu żalą się na codzienny deszcz i wilgotne powietrze, listy z Langwedocyi zapewniaią, iż tam od 7 miesięcy pragną deszczu, i że w Styczniu taki tam upał był, iaki w Czerwcu tylko zwykł bywać.

Budżet Francuzki na rok bieżący został nakoniec d. 5 przez izbę Deputowanych większością 135 głosów przeciw 88 z małemi tylko odmianami, na które Ministrowie zezwolili, przyięty.

Prefektowi policyi, Hr. Angles, przypisuią chwalebny czyn; miał bowiem do wszystkich wyższych urzędników wydać okolnik, przez który uwiadomia ich, iż przez wzgląd na teraźnieyszy nędzny stan kraiu, zrzekł się do pewnego czasu całkowitey płacy i zachęca ich do uczynienia podobnież.

W tey chwili pracuią tu nad 4 posągami na koniach, to iest: Henryka 4go na most nowy, Ludwika 13go na plac Królewski, Ludwiką 14go na plac zwycięztwa i na tenże plac Ludwika 15go.

Gdy znayduiący się Amerykanie obchodzili niedawno urodziny Wasingtona, znaydował się także na tey uroczystości Jen. Lafayette.

Dotąd postrzegaią iuż tylko dwie plamy w słońcu, z których iedna bardzo iest widoczna.

Poczynione w roku 1816 dary i odkazy dla instytutów duchownych i semináriow, które na mocy ustawy przyymowanemi bydź mogą, wynoszą 649,849 fr 89 cent.

Madrycka gazeta Dworska opisuie postęp prac na Gwadalquiwirze. Od 7 Grudnia do 9 Stycznia przepłynęło przez kanał Ferdynanda 223 częścią kraiowych, częścią obcych okrętów z różnych portów, nie licząc pomnieyszych statków. — Podług teyże gazety Biskup Lorima, obieżdżaiąc swoią dyiecezyią, zniszczył częścią przez swoią wymowę, częścią przez swoią powagę uprzedzenie przeciw szczepieniu krowiey ospy. — W Madrycie o niczem nie mówią, iak tylko o staraniach Ministra skarbu zastąpienia teraźnieyszych potrzeb kraiu, i zaprowadzenia stałego systematu administracyi. Król nie chce w cale nowych podatków na lud nałożyć. Z tem wszystkiem należy mieć baczność, aby się dotychczasowy niedobor nie powiększał. —— Podług prywatnych doniesień z Hiszpanii, nieszczęśliwi stronnicy wolności, którzy siedzieli w więzieniu twierdzy Ceuta, i chcieli podeyściem tę twierdzę opanować, zostali z rozkazu Królewskie na pustą Balearską wyspę Formentra przewiezionemi. — Jeżeliby który z tych, którym zabroniono znaydować się w Madrycie,

pokazał się w tey stolicy, ukaranym bydź na zapłaceniem 50 dukatów, a nie będąc w stanie zapłacenia tey kwoty, 4 tygodniowem więzieniem o 40 godzin drogi od stolicy.

Czytamy w Monitorze co następuie: — "Listy z Lill donoszą, iż rozmaite korpusy prawego skrzydła woyska sprzymierzonego odebrały już rozkaz, ażeby do oyczyzny swoiey powrociły. Z całego woyska, które ustąpi z Francyi, iest 3 czwarte części piechoty, a 4ta część jazdy; z artylleryi, zaś wyydą tylko działa batalionowe. W liczbie 6500 woyska Angielskiego, maiącego wziąść na okręty w Kaie, są 5 pułki jazdy, które stoią w okolicy St. Omer. Piąta część kontygensu Hanowerskiego i Duńskiego, wyydzie na początku Kwietnia do Belgium, zkąd uda się do Niemiec. Wychodzące oddziały korpusów Rossyyskiego i Saskiego, poydą inną drogą za Ren. Osady w Givet, Landrecies, le Quesnoy, Maubeuge, Bouchain i Walencienny, pozostaną w tey liczbie, iak są teraz. Zmnieyszony będzie szczególniey kwaterunek w okolicach, gdzie mieszkańcy naywięcey cierpią przez nieurodzay.,,

Z Bruxelli d 9 Marca.

Rząd nasz zamyśla wysłać do Rzymu umyślnego aienta dla przyśpieszenia układów z Stolicą Swiętą względem urządzenia Katolickiego naszego Duchowieństwa.

Budowa nowego u nas teatru kosztować będzie 600,000 fr. ma mieścić w sobie 1800 widzow i w Październiku roku przyszłego bydź ukończonym.

Obozy pod Tournay i Antwerpiią nie maią mieć mieysca ze względu na koszta.

Chrzest nowo narodzonego Xcia nastąpić ma z wielką uroczystością d. 24 b. m. w kościele Augustyianow. Wdowa Xiężna Oranii chce do chrztu trzymać swoiego wnuka.

Z Nowegoiorku d. 1 Lutego.

Nastała teraz mocna zima w ziednoczonych naszych kraiach; rzeki okryte są grubym lodem.

Kongress uchwalił bill zabraniaiący Amerykanom uzbraiać okręty dla pomocy rokoszanów południowey Ameryki. Lecz czyli on będzie zachowany, zachodzi inne pytanie. Wniesiono także do kongressu bill zabraniaiący handlu z wszystkiemi portami, do których Amerykańskie okręty nie są przypuszczane. Bill ten iest oczewiście przeciw Anglikom wymierzony.

Nie potwierdziła się pogłoska o rozpoczęciu nieprzyiacielskich kroków na St. Domingo między Chrystofem i Petionem.

Gazety Buenos-Ayres w ostatniey połowie Listopada zawieraią mnostwo z Kartageny i Santa Fe pisanych listów przez Hiszpańskiego Jenerała Morillo do rządu swoiego, które rokoszańscy korsarze przed Kadyxem schwytali. Żąda on prędko posiłków, ponieważ woyska, które ma pod sobą, nie są, iak wyraża, dostatecznemi do utrzymania się przeciw postępom rewolucyi. Radzi oraz rządowi Hiszpańskiemu, aby iak tylko naywięcey może posłał do Ameryki Plebanów i Prawników, gdyż na kraiowych dla rewolucyynych ich zasad w cale polegać nie może.

Młodszy Mina popłynął z Port-au-Prince (z St. Domingo) z okrętami, na których znaydowało się 250 officerów do

Mexyku, dla wniyścia w służbę tamteyszych rokoszanów.

Jenerał M'Gregor zabawiwszy czas nieiaki na wyspie S. Tomasza, zaciągaiąc tam rożnego pokolenia i koloru ludzi, postanowił udać się do Mexyku w nadziei, iż tam lepiey przyiętym będzie, niżeli od patryiotów południowey części Ameryki. Naiął tym końcem okręt Taylor i chciał pierwey ieszcze zawinąć do Port au Prince, dla powiększenia swoiego zaciągu. Lecz lud tego okrętu zbuntował się nim on odpłynąć potrafił i o mało całego iego planu nie zniszczył. Uspokoiono iednak bunt, okręt nowym ludem osadzono i M'Gregor szczęśliwie odpłynął.

Z Kadyxu d. 8 Lutego.

Odebrano tu z Buenos Ayres kilka drukowanych exemplarzy odezwy Jenerała Portugalskiego Lecor, odmienney [w]cale od tey, którą dawniey ogłoszono. Oświadcza w niey, iż woysko Portugalskie wchodzi iedynie dla oparcia się szkodliwym dla obudwoch narodów zamysłom tyrana Artigas, utrzymania spokoyności w osadach Hiszpańskich, i za bezpieczenia granic Brazylii. Spokoynym mieszkańcom przyrzeka nietykalność ich własności, pomoc i przyiazne obchodzenie się.

Od brzegow Menu d. 11 Marca.

Bawarski Poseł przy seymie Niemieckim, Hr. Rechberg, naznaczył swoim zastępcą na czas swey niebytności, gdyż iako mianowany ministrem związków zagranicznych musiał do Minchen odiechać, Posła Króla Saskiego, Hr. Görz. — Austryacki Poseł przy tymże seymie, Hr. Buol-Schauenstein, po zawieszeniu posiedzeń z powodu Swiąt wielkanocnych, przedsięweźmie podróż do Wiednia. Zdaie się, iż urządzenie związku ligi i innych przedmiotów dopiero po Swiętach nastąpi, a zawieszenie posiedzeń posłuży do zasiągnienia potrzebnych w tey mierze instrukcyy.

Elektor Heski miał podług Bamberskiey gazety otrzymać: 1) Od Francyi za wynagrodzenie kosztów 1,800,000 fr.; 2) Posiłkowych pieniędzy od Anglii 70,000 f. szt.; a 3) od mieszkaiących w iego kraiach żydów za potwierdzenie im prawa obywatelstwa przez były rząd Westfalski udzielonego, do gabinetowey kassy 100,000 tal., do kassy kamery 1800 tal., do kassy opłat sądowych 1400 talarow.

Xiąże Thurn i Taxis obiął d. 1 b. m. administracyią poczty w Xięztwie Gotayskiem.

Hanowerski Minister stanu, Hr. Münster, spodziewany w krótce iest z Anglii w Hanowerze.

Panuiąca w nocy z d. 3 na 4 b. m. burza, rozciągała się, ile dotąd wiedzieć można, od Paryża do Bawaryi, i w Frankforcie czuć się dać miało wstrząśnienie ziemi.

Podług doniesień z Bawaryi przybydź miała do Minchen Xiężna Wallii, iadąca do Brunświku dla odwiedzenia swey rodziny.

Wynoszenia się z okolic Renu i Menu do Ameryki zaczenaią się na nowo. Osiedli w Pensylwanii Niemcy mieli przysłać do Niemiec bardzo korzystne opisy o swoim tam powodzeniu.

Dnia 9 przybyli do Frankfortu Poseł Pruski przy Brazyliyskim Dworze, Hr. Flemming, i Wirtemberski Minister stanu, Jasmund iadący do Kassel.

Z Stuttgardu d. 5 Marca.

Mowa którą Król d. 3 posiedzenia stanow zagaił, chwalona iest powszechnie i wszystkie mu ziednała serca. Jakkolwiek Król posiada wielką miłość i ufność wszystkich partyy, zachodzą iednak ieszcze sprzeczki między stanami i Ministrami. Pierwsze pytanie czyli tayni radcy zaraz lub dopiero naprzyszłość należeć maią do głosowania w zgromadzeniu stanów, dało zaraz powód do wielkich sporów. Stany obawiaią się bowiem, aby wolne ich naradzan a nie były przez to ściesnione. Posiedzenia ich maią iednak bydz w każdym przypadku publiczne. Lud pozdrawiał Króla radosnemi okrzykami gdy iechał i powracał z gromadzenia stanów, czego przed dwoma laty podczas podobnegoż zdarzenia nie było.

Minister Stein odiechał stąd dnia 2 w wieczór i ziedzie tu znowu w iesieni. W czasie swoiego tu bawienia rozmawiał z wielu członkami stanów, a osobliwie szlachty. Przed samem dopiero odiazdem otrzymał od Króla exemplarz Proiektu konstytucyi w axamicie oprawny. Tenże proiekt rozesłany został sztafetami do wszystkich Dworów.

Z Włoch d. 2 Marca.

Podług doniesień z Rzymu d. 22 Lutego przybył tam Xże Genueński, brat N. Krola Sardyńskiego, z swoią małżonką, Królewną Sycyliyską. — Sławny malarz Saski, P. Vogel, w Rzymie odebrał od swoiego Monarchy, N. Króla Saskiego, zlecenie odmalowania dla niego Oyca S. Ukończył on iuż iak naydoskonaley teo obraz i dziwią mu się wszyscy znawcy i wielbiciele wyzwolonych kunsztów w Rzymie. Oyciec S. odmalowany iest wcaley wielkości siedzący.

D. 14 Stycznia czuć się dało pod miastem Sciacca w Sycylii mocne trzęsienie ziemi, które ponowiło się d. 18. Większa część mieszkańców uciekła na otwarte pole. Wstrząśnienia te zdawały się aż do okolic Sambuco rozciągać. Powyższe miasto mało iednak uszkodzonem zostało.

Podług doniesień z Tryiestu stała w tamteyszym porcie od 20 Lutego fregata Austryiaczka o 36 Działach, która zawieść ma Austryiackiego Ambassadora, Hr. Elz do Rio-Janeiro w Brazylii, w zupełney gotowości do odpłynienia, czekaiąc na iego przybycie. Pod iey zasłoną uda się tamże kupiecka flotylla z płodąmi Austryiackiemi. Zdaie się, iż chwalebnemu panowaniu teraznieyszego Austryiackiego Monarchy zostawionem zostało pokazanie się pierwszy raz Atlantyckim Oceanie bandery Austryiackiey.

Nie potwierdziło się doniesienie pism Francuzkich o zaburzeniu w Korfu, i iest przez tamteyszego Wielkorządcę Angielskiego, Lorda Mitland, iako potwarz ogłoszone.

Z Heidelberga d. 1 Marca.

Były Westfalski Minister skarbowy Malchus, który odiechał stąd do Wiednia, mianowany iest przez Xcia Montfortu (Hieronima Bonaparte) jeneralnym intendentem iego domu z roczną płacą 10,000 Ztr.

Z Kopenchagi d. 8 Marca.

Gdy dotychczasowy Minister Hiszpański w Hamburgu, P. Iznardi, mianowany został nadzwyczaynym posłem i pełnomocnym ministrem przy naszem Dworze, odebrał także przeznaczony w tymże zaszczycie do Madrytu Hr. Dernatb rozkaz do udania się tamże. Hr. Joldi bawił tu

lat 14 iako poseł Hiszpański.

Xiążęta Augustenburg opuszczą wkrótce naszą stolicę, i udadzą się w podróż do kraiów zagranicznych.

Xże Fryderyk Heski będzie miał i na przyszłość dowództwo nad kontyniensem Duńskim we Francyi, chociaż do 4000 głow zmnieyszonym zostanie.

Z Szwaycaryi d. 6 Marca.

Niedaleko Berna urządzoną bydź ma pod opieką Rossyyskiego poselstwa kaplica Grecko-Ruskiego obrządku. Do zakładu tego przyczenia szczególniey coraz bardziey pomnażaiąca się liczba Rossyyskich uczniow w instytucie gospodarskim Felenberga w Howil.

Sądzą, iż uwolniony od obowiązków urzędowania Bawarski Minister Hr. Montgelas, osiędzie w Szwaycaryi, ponieważ Monarcha iego pozwolił mu pobierać i trawić zagranicą wysłużoną swoią pensyią. Xiężna St. Leu kupic miała iego pałac w Minchen za 250,000 Złr.

Z Madrytu d. 24 Lutego.

N. Cesarz Rossyyski przysłał Infantom Hiszpańskim Karolowi i Antoniemu ordery S. Jędrzeia i Alexandra Newskiego. Król mianował znayduiącego się w tey chwili w Lyonie naymłodszego swoiego brata Infanta Franciszka de Paulo, jenerałem porucznikiem i wysłał przeciw niemu Margrabię de Casa Saria i Pułkownika Guevara, aby mu w podróży tu towarzyszyli. Mówią, iż J. Królewicowska Mość będzie naczelnikiem artyleryi. — Jen-porucznik, Hr. Cassa Flores iedzie iako poseł naszego Dworu do Rio-Janeiro.

Z Wesel d. 12 Marca.

Dla opatrzenia tuteyszych ubogich mieszkańców tańszym chlebem i bezpłatną zupą zawiązane tu towarzystwo, rozpoczęło iuż swoie dzieło. Liczba ubogich iest wielka, a nędza codziennie się powiększa z powodu ciągle podwyższaiącey się ceny zboża i braku zarobku w teraźnieyszey porze roku, zwłaszcza, iż roboty około warowni, które wiele rodzin żywiły, jeszcze nie mogą bydź rozpoczęte. Potrzeba iest wielka; z tem wszystkiem towarzystwo rozdaie co tydzień 550 bochenków 11to funtowych chleba o 15 sztibrów taniey od ceny zwyczayney, i codziennie przeszło 400 porcyy zupy z ćwiercią funta chleba bezpłatnie.

Z Hanoweru d. 10 Marca.

Królewicz Angielski, Xże Kambridgi kazał do zamku w Rotenkirchen robić wiele sprzętów w Einbeck.

Z powodu przeszło 14 dniowych wichrow, uliw, wzniesienia się wod, i t. d. nadchodzą ciągle z wielu okolic doniesienia o zalewach. Szesnaście dzieci, które przy wezbraniu Wezery przewoziły się pod Hameln na examen do Superintendenta o zdatności do bierzmowania, zatopiły się przez rozbicie łodzi przez bałwany wody.

Stany Hanowerskie uchwaliły towarzystwu ekonomicznemu w Zelle, które pobierało dawniey z Luneburskiey kassy 300 tal. rocznie, na ten rok 1000 tal. Towarzystwo to rozdało w tym roku wiele nagrod, i przybrało 35 aktualnych i korrespondencyynych członków.

Liczba ubogich w naszem mieście do pobierania bezpłatnie chleba co miesiąc się teraz pomnaża.

DODATEK
DO Nro 25.
GAZETY KRAKOWSKIEY

Z KRAKOWA DNIA 26 MARCA 1817 Roku WE SZRODĘ.

Przypadaiąca w dniu 24 Marca r. b. rocznica wstąpienia na Tron Wszech Rossyy Nayiaśnieyszego Alexandra I. Obchodżoną tu była przez Władze Królestwa Polskiego złożeniem życzeń na Ręce JW Miączyńskiego, Pełnomocnego Kommissarza, niemniey solennem Nabożeństwem przy odśpiewaniu *Te Deum* przez JW. Biskupa Bibliyskiego celebrowanem, na którem tak JW. Miączyński, jako też wszystkie Władze Królestwa Polskiego były obecnemi. Wieczorem mieszkania Urzędnikow te Władze składaiących rzęsisto były oświecone.

Spiew Dziadowski o Stanisławie Mieroszewskim, Zastępcy Prezyduiącego Biskupa Krakowskiego w Towarzystwie Dobroczynności w Krakowie.

Dziad 1wszy.

Ty co nad wszystkie czyny, urodzenie
Przekładać lubisz, słodką Dobroczynność,
Co własną miłość, prace, i znaczenie
Dla niey poświęcać wziąłeś za powinność.
Coś nie był nigdy tknięty Dumy blaskiem,
Spiesząc łzy nasze ocierać,
Ni Ducha czasu, nadęty Oklaskiem,
Co Nędznym radzi umierać. (a)

Chór Dziadow.

Odbierz hołd łez wdzięczności, które
Ci wyciska,
Los żebraków nieszczęśliwy,
Co się Twym cnotom dosyć napatrzyli zbliska,
Dla których byłeś tak tkliwy.

Dziad 2gi.

Naczele Grona Siostr czułych i Braci,
Co Miłosierdzie węzłem ziednoczyło,
Co chętnie Dary, dla ubostwa płaci,
Aby Twe Prace skutkiem uwienczyło.
Przyniósłeś dla nas, cudem Nieba wsparty,
Mieszkanie, opał, żywność i odzienie,
Chciałeś by nędzarz, niechodził obdarty,
Niebył próżniakiem i miał swe schronienie.

Chór Dziadow.

Odbierz hołd łez wdzięczności, które,
Ci wyciska,
Los żebraków nieszczęśliwy,&c.&c.&c.

(a) Podobny duch czasu panował za Kaźmierza Jagiellończyka, o którym Długosz wspomina w te słowa: "Po woynie Krzyżackiey nasi na wszystkie udali się rozkosze i zbytki, i nic innego nie czynili Męszczyzni i Białogłowy. A stąd wiele ich podłużywszy się do ubostwa przyszło i maiętności traciło, i przeto drudzy aż zabiiali się."

Dziad 3ci.

Jeźli Miłość Bliźniego czczoną będzie stale
Wsparta tak czynnie, płci piękney, przykładem, (b)
Cóż może, w tym zawodzie, wyrownać ich chwale,
I bydź pewnieyszym funduszów zakładem?
Jak Kwiat na Drzewie, co owoc dale,
Przyszłego zbioru, nadzieią bywa.
Tak Dobroczynność, gdy nieustaie,
Swym Plonem biednych żywi okrywa.

Chór Dziadów.

Odbierz hołd łez wdzięczności, które Ci wyciska,
Los żebraków nieszczęśliwy, &c.&c.&.

Dziad 4ty.

Co niegdyś Albrycht, (c) Dzielny Batory, (d)
I mądre Zygmunta Prawa,
Piękne P[illegible]dku zostawuiąc wzory,
Spełnia dziś Kraków, Warszawa,
Zawsze posłuszne Prawom Ludzkości,
Umieią Królow Cnoty szanować.
Ty chcąc dogodzić, własney czułości,
W ich wykoneniu pragniesz celować.

Chór Dziadów.

Odbierz hołd łez wdzięczności, które Ci wyciska,
Los nędzarzy nieszczęśliwy, &c.&c &c.

Z Wiednia d. 8 Marca.

(Z Gazety Berlinskiey.)

Królewicz następca tronu Bawarskiego, brat N. Cesarzowey naszey, spodziewany tu iest w Kwietniu z małżonką swoią.

D. 4 nadeszły tu doniesienia od Dworu Portugalskiego z Brazylii. Sądzą, iż narzeczona córka N. Cesarza naszego Królewiczowi następcy Portugalskiemu nie odpłynie tam przed końcem Czerwca r. b.

Mówią, iż Pani Letycyia Bonaparte prosiła i otrzymała pozwolenie odwiedzenia swey rodziny w Haimburgu (syna Hieronima i Miuratowey), i wkrótce się tam uda. Pani Miuratowa zaślubić się ma, iak mówią, z Jeneralem Macdonaldem. Zostawał on dawniey w słuzbie Neapolitańskiey, towarzyszył iey w podróży do zambu Haimburga i tam bawi.

Gazeta Tryiestska donosi, iż dnia 14

(b) Towarzystwo Dobroczynności Krakowskie z samych Jałmużn, dobrowolnie złożonych, do których zebrania naywięcey Damy usługi swoiey dla ubostwa nie oszczędzały, ma iuż zapewniony fundusz na cały ieden rok na utrzymanie Domu ubogich. We wszystkich wiekach Kobiety przechodziły płeć Mężką w miłosiernych uczynkach i pracach dla cierpiącey nędzy poświęconych, i tu dowod był tey prawdy.

(c) W Piotrkowie, roku 1496 Statut Sarnickiego (czytay Gazetę Korespondenta Warszawskiego i Krakowską Nr. 6 r. b

(d) W roku 1578 w Krakowie do Biskupa Krakowskiego, w Aktach Miasta Krakowa. *Stephanus Dei Gratia Rex, &c. &c. — Reverendus Dominus Episcopus Cracoviensis in suis vicis faciet, maxime vero providere debet sua Paternitas, ne cœnobia Sacerdotumque domus ac Mansiones receptaculo sint vagis hominibus, imo vero & de omnibus ad eadem cœnobia & domus Sacerdotum divertentibus, ac eas incolentibus hominibus, ad suæ Paternitatis Vicarium, ac Magistratus alios referat, &c. &c. Datum Cracovie 27 m. 8bris 1578*

Tenże Król poddał pod szczególnieyszy dozor Szpitale Duchownym, Biskupowi Krakowskiemu na owczas Myszkowskiemu zalecił o nich staranie; umiał cenić S. Religiią, poważał Duchownych, szanował Ich fundusze, ale te, do właściwego przeznaczenia i celu zwracać kazał, to iest: do utrzymania porządku i Dobroczynności w Owczarniach. Iemu to odpowiedzialni byli Pasterze za zgubione lub zle pilnowane Owieczki.

Października r. z. Austryiacka brygantina zawinęła z ładunkiem drzewa i żelaznych narzędzi do Bulok, portu Kairskiego, i uważaną bydź może iako pierwszy Austryiacki okręt który tak daleko zapuścił się Nilem.

Rozmaite Wiadomości.

W Berlinie pieką codziennie 20,000 bochenków chleba i sprzedaią po taniey cenie ubostwu.

Prawo Habeas Corpus.

Pod panowaniami Jakoba I., Karola I. i Karola II., szarpana była Anglia, iak wiadomo, wewnętrznemi zaburzeniami, które często ściągały surowe środki i nadużycia nadwerężaiące obywatelską wolność. Samowolne uwięzienia były na owczas w porządku dziennym, i oburzyły lud. W roku 1628 podana była prośba o sprawiedliwość, w którey między innemi żądano usunięcia ostatniego nadużycia, co Karol I. przyrzekł. Lecz Karol II. przełamał w krótce tamę założoną przez ustawę swoieg poprzednika, i samowolne uwięzienia znowu nastały. Tu ocknął się duch Anglików, i Karol II. zmuszonym został w roku 1679 do zatwierdzenia wyroku parlamentowego, który dokładnie przepisał postępowanie względem uwięzionych. Od tego czasu każdy uwięziony musiał zaraz wiedzieć przyczynę swoiego uwięzienia, lub inaczey natychmiast bydź uwolnionym; w przeciągu 24 godzin musiał bydź słuchanym; ieśli okazał się niewinnym zaraz bydź uwolnionym, a ieśli nie popełnił zbrodni stanu, za porękoymiią z więzienia wypuszczonym. Prawo to zapewniaiące każdemu Anglikowi osobistą wolność przeciw wszelkiey samowolności, nosi nazwisko od początkowych swoich wyrazów *Habeas Corpus.* — Wszelako i to prawo w pewnych okolicznościach może bydź, lubo tylko przez parlament, do pewnego czasu zawieszonem, przez co Król i rząd nabiera mocy uwięzienia każdey podeyrzaney osoby aż do upłynienia powyższego zawieszenia. Na początku wieku 1800 w r. 1721 było to prawo zawieszone. W latach 1793 i 1794 było powtórnie zawieszone z powodu rewolucyi w ościenney Francyi, która miała wpływ na lud i obawiano się wstrząśnienia konstytucyi i tronu. Później zawieszone było po trzeci raz, a teraz z powodu zaburzenia ludu po czwarty raz na czas ograniczony.

Pomiędzy teraźnieyszemi mówcami ludu Angielskiego, niemałe ma znaczenie Cobbett; nie od rzeczy więc będzie dać krótką o nim wiadomość. Jest on synem pewnego wieśniaka; wszedł w służbę woyskową; lecz wkrótce dobremi swoiemi postępkami i talentami taką sobie ziednał przychylność Pułkownika, iż ten podał mu sposobność nabycia wielu wiadomości i wyyścia z woyska. Za Ministerstwa Pitta, wydawał naprzód różne pisma na poparcie onego; wystawiał w nich pobudki i przyszłe zbawienne skutki systematu rzeczonego Ministra. Wkrótce potem porzucił stronę Ministeryialną, i przeszedł do oppozycyyney; taka niestałość w sposobie myślenia ściągnęła na niego ostrą lubo bezstronną krytykę dzienników Edynburgskich. Obtąd był Cobbett nayzaciętszym nieprzyiacielem stronników Whig. Jest on podobno nayceluieyszym pisarzem politycznym w Anglii, i nie można by mu nic przyganić, gdyby mniey lubił pieniądze, a więcey, prawdę. Ma on osobliwszy dar iasnego tłumaczenia się, tak, że go nawet ludzie nayminiey oświeceni, zrozumieć mogą, chociaż o polityce i administracyi kraiowey mówi. Nikt zręczniey nad niego nie potrafił odkryć szarlatańskwa i oszukańskwa, iakie się w każdym rachunku, podanym Parlamentowi, znayduią. Ma wielki odbyt na dzieło swoie pod napisem: *Political Registerd*, zwłaszcza w północney Ameryce.

Dnia 24 Marca 1817

Cena zboż rożnego gatunku na Targu w Krakowie sprzedawanych.

	1.	2.	3.	4.
Korzec	*Zł. gr.*	*Zł. gr.*	*Zł. gr.*	*Zł. gr*
Pszenicy	45 —	42 —	40 —	36 —
—Żyta	34 —	33 —	32 —	30 —
—Jęczmienia	24 —	23 —	22 —	20 —
— Owsa	12 —	11 15	11 —	10 15
— Jagieł	54 —	50 —	46 —	42 —
— Grochu	28 —	26 —	24 —	23 —
— Rzepaku	34 —	32 —	30 —	28 —

DONIESIENIA.

W lasach Czernichowskich maiąc Rząd Wolnego Miasta Krakowa część zarośli listkowych rozmaitego drzewa, w ilości morgów Magdeburgskich 20 do sprzedania, obwieszcza w iego imieniu Wydział Dochodów Publicznych ninieyszem uwiadomieniem, iż w dniu 9 Kwietnia r. b. w Dworze Czernichowskim będzie przedsięwzięta Licytacyia sprzedaży wspomnionych zaroślów, bądź na morgi Magdeburgskie, bydź razem. Cena wywołnnia pierwszego Złp. 20 za ieden morg, od którey poczynaiąc, temu będzie przyznane kupno, któ naywięcey dawać będzie. — W Krakowie dnia 15go Marca 1817 r.

Linowski. — Gadomski, S. *W.*

Wydział Spraw Wewnętrznych i Sprawiedliwości w Senacie Rządzącym Wolnego, Niepodległego i ściśle Neutralnego Miasta Krakowa, i iego Okręgu. — Podaie do wiadomości, iż Rządzący Senat Miasta Wolnego Krakowa i iego Okręgu, maiąc na szczególnym celu dobro Obywateli i mieszkańców kraiu, i chcąc podawać im wszelkie środki do polepszenia ich stanu, postanowił i zezwolił Uchwałą swą z dnia 9 Listopada roku 1816 do liczby Dziennika Głównego 3622 i Nru Obrad 1379 na odnowienie Prawa odbywania Jarmarków w miasteczku Nowa Góra, które na mocy wydanego mu w roku 1658 Przywileiu przez ś. p. Króla Jana Kazimierza od dawnych czasow odbywały się, i iedynie z powodu upadku Miasteczka tego od lat trzydziestu pięciu odbywać się przestały. — Stosownie więc do powyższego postanowienia Rządu odbywać się będą co rocznie cztery Jarmarki, to iest: Pierwszy, w Niedzielę pierwszą po święcie S. Agnieszki; Drugi, w Niedzielę po święcie znalezienia S. Krzyża; Trzeci, w Niedzielę po święcie S. Michała; Czwarty, w Niedzielę po święcie S. Tomasza Apostoła, lub w samez dnie oznaczonych świąt, ieżeliby te wedle Łacińskiego Kalendarza w dni Niedzielne przypadały. Do czego stosowny Przywiley i taryffa poboru Jarmarcznego na dobro i podźwignienie Miasta tego przeznaczonego, a dopiero od 1go Czerwca 1817 do opłaty kupczących i kupuiących obowiązuiąca wydanemi zostały. Lubo przywiley Królewski równie pozwoliłby na targi co tygodniowe, te iednak z względu, iż tak częste z okolicznych włości zgromadzenie się ludu, staie się tylko przyczyną niepotrzebney od zatrudnień gospodarskich odrywki, i nie może bydź do potrzeb rolnika zastosowanym; mocą wyżey wspomnioney Uchwały Senatu na zawsze zniesionemi zostały. — W Krakowie dnia 14 Marca 1817 r.

Grodzicki. — Darowski.

Wydział Dochodów Publicznych w Senacie Rządzącym, Wolnego, Niepodległego i ściśle Neutralnego Miasta Krakowa i iego Okręgu. — Podaie do wiadomości, iż Młyn z Gruntami i Łąkami w Rakowicach na mocy aktu Licytacyi w roku zeszłym odbytey Engelbertowi Pulkert wypuszczony, z powodu niedotrzymanych przez tegoż warunków, powtórnie na Erbpacht przez publiczną Licytacyią w terminach 31 Marca, 15 Kwietnia i 1 Maia w Biórach Wydziału Dochodów odbywać się maiącą wypuszczonym będzie O warunkach Licytacyi i otrzymaniu rzeczonego Młyna, życzący konkurować o iego Dzierżawę w Biórach Kommissyi Włościańskiey powziąść mogą wiadomość. W Krakowie dnia 16 Marca 1817 r.

Linowski, *S.* P. — *Gadomski*, S. *W.*

Po nastąpioney w dniu dzisieyszym pierwszey Licytacyi przygotowawczey, Sklepu między Bogatemi Kramami pod Nro 8 sytuowanego w Krakowie, w skutek Uchwały Rady Familii w Sądzie Pokoiu M. W. Krakowa Okręgu I. dnia 23 Stycznia r. b. przez Trybunał tuteyszy dnia 29 Lutego r. b. Nro 416 potwierdzone. Licytacyia stanowcza tegoż Sklepu należącego w iedney połowie do Sukcessorów po Piotrze Brudkiewiczu pozostałych, a w drugiey, do wdowy Łucyi Brudkiewiczowey w dniu 12 Kwietnia r. b. 1817 w Kancellaryi podpisanego przy ulicy S. Jana Nro 466 będącey, o godzinie 9tey z rana nastąpi, a pierwsze wywołanie rozpocznie się od summy 4201 Złp. w monecie srebrney kurant na licytacyi przygotowawczey ofiarowaney. Warunki i zbiór obiaśnień do tey sprzedarzy należących, w Kancellaryi Podpisanego odczytać można. — W Krakowie dnia 15 Marca 1817 r.

Olearski, Pisarz Akt.